

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пастанова
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
29.07.2025 № 133

Вучэбная праграма
па вучэбным прадмеце «Музыка»
для III-IV класаў устаноў адукацыі,
якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, з
беларускай мовай навучання і выхавання

ГЛАВА 1 АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Дадзеная вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Музыка» (далей – вучэбная праграма) прызначана для III–IV класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, з беларускай мовай навучання і выхавання.

2. Дадзеная вучэбная праграма разлічана на 70 гадзін (1 гадзіна на тыдзень) у III–IV класах. Працэс засваення зместу вучэбнага прадмета «Музыка» падзелены на этапы, якія адпавядаюць гадам навучання. У кожным класе прадугледжаны гадзіны на харавыя спевы і засваенне вучэбных тэм. Колькасць вучэбных гадзін, адведзеная на вывучэнне тэм у рамках чвэрцяў і паўгоддзяў, з’яўляецца прыкладнай. Педагагічны работнік мае права пераразмяркоўваць колькасць гадзін на вывучэнне тэм у межах агульнай колькасці гадзін, адведзеных на вывучэнне тэм чвэрці ці паўгоддзя.

3. Мэта навучання вучэбнаму прадмету «Музыка» – фарміраванне музычнай культуры навучэнцаў як часткі іх духоўнай культуры.

Кампаненты мэты:

адукацыйны – засваенне музычнага мастацтва праз авалоданне музычнымі ведамі;

слухацкімі, выканальніцкімі і кампазітарскімі ўменнямі; засваенне мастацкага спосабу пазнання свету;

выхаваўчы – выхаванне любові да музыкі, мастацтва; прысваенне чалавекам, які расце, каштоўнасцей, закладзеных у змесце твораў мастацтва;

развіваючы – развіццё музычных, камунікатыўных, творчых здольнасцей; развіццё самастойнасці і ініцыятыўнасці ў вырашэнні творчых задач.

4. Задачы вучэбнага прадмета «Музыка»:

4.1. фарміраванне музычных кампетэнцый: выхаванне любові да музыкі, засваенне музычнага мастацтва (авалоданне музычнымі ведамі, слухацкімі, выканальніцкімі і кампазітарскімі ўменнямі), развіццё музычных здольнасцей. Задача вырашаецца з дапамогай:

фарміравання ўяўленняў пра музыку як самакаштоўны від мастацтва, яе змест і выразную мову;

фарміравання ўменняў слухаць, выконваць, складаць музыку;

развіцця музычных здольнасцей;

назапашвання вопыту ажыццяўлення музычнай дзейнасці;

4.2. фарміраванне мастацкіх кампетэнцый: развіццё мастацкага густу, назапашванне вопыту самастойнай мастацка-творчай дзейнасці. Задача вырашаецца з дапамогай:

фарміравання ўяўленняў пра музыку як неад'емную частку мастацкай культуры, агульнасць зместу розных відаў мастацтва, адрозненні ў выразных мовах;

засваення мастацкага спосабу пазнання свету;

развіцця мастацкіх здольнасцей;

назапашвання вопыту мастацка-творчай дзейнасці;

4.3. фарміраванне метапрадметных кампетэнцый: развіццё камунікатыўных, творчых, аналітычных здольнасцей; уменняў рашаць вучэбныя і жыццёвыя праблемы, несці адказнасць за вынікі індывідуальнай і калектыўнай работы. Задача вырашаецца з дапамогай:

фарміравання ўяўленняў пра цесную сувязь музыкі (мастацтва) з жыццём;

назапашвання вопыту вырашэння жыццёвых задач у працэсе мастацкай дзейнасці (у індывідуальнай, групавой і калектыўнай формах);

развіцця камунікатыўных і творчых уменняў;

назапашвання вопыту змястоўнага ацэньвання вучэбнай (музычнай) дзейнасці.

Спецыфіка вучэбнага прадмета «Музыка» праяўляецца ў адначасовым вырашэнні ўсяго комплексу задач у працэсе навучання.

5. Змест вучэбнага прадмета «Музыка» ўключае:

веды і ўменні ў галіне музычнага мастацтва;

веды і вядучыя ўменні ў галіне мастацкай культуры;

метапрадметныя (жыццёвыя) веды і ўменні.

Змест вучэбнага прадмета «Музыка» пабудаваны па лінейна-канцэнтрычным прынцыпе. На кожным этапе навучання пашыраюцца і паглыбляюцца ўяўленні навучэнцаў пра змест, жанравую аснову, форму і выразную мову музычнага мастацтва, удасканалюцца ўменні ўспрымання і практычнай музычнай (мастацкай) дзейнасці.

З мэтай захавання нематэрыяльнай культурнай спадчыны ў кожным класе ў рамках вучэбных гадзін прадугледжваецца засваенне навучэнцамі вопыту каляндарна-абрадавых дзеянняў з улікам традыцый рэгіёна.

6. На працягу ўсяго перыяду навучання музыцы выкарыстоўваюцца наступныя віды дзейнасці: слуханне, спевы (харавыя, ансамблевые), ігра на музычных інструментах, пластычнае інтанаванне, свабоднае дырыжыраванне, сачыненне, імправізацыя, рытмадэкламацыя, тэатралізацыя, слоўнае, каляровае, графічнае, пластычнае мадэляванне, іншыя віды мастацкай дзейнасці.

Асноўнай формай арганізацыі адукацыйнага працэсу з'яўляецца вучэбны занятак. Прытрымліванне прынцыпу «навучанне мастацтву ў

формах самога мастацтва» вызначае прыярытэт арганізацыйных форм, якія адпавядаюць прыродзе мастацтва (урок-канцэрт, урок-гульня, урок-майстэрня, урок-тэатралізацыя, урок-кліп і іншыя формы).

Навучанне музыцы ажыццяўляецца з дапамогай выкарыстання разнастайных метадаў (наглядных, слоўных, практычных). Адмысловае значэнне мае сістэмнае выкарыстанне метадаў праблематызацыі і мадэлявання мастацка-творчага працэсу.

Пастаноўка праблем пры засваенні зместу вучэбнага прадмета «Музыка» забяспечвае разгляд музычных твораў у якасці адказаў на жыццёвыя пытанні, пададзеныя ў эмацыянальна-вобразнай форме, прадуглежвае даследаванне працэсу паходжання музыкі, прасочванне працэсу ўзнікнення з’яў і абазначэння паняццяў. Метад мадэлявання мастацка-творчага працэсу накіраваны на аднаўленне працэсуальнасці музычных з’яў, забяспечвае дзейнаснае разуменне музычнага мастацтва.

Шырокае распаўсюджванне на вучэбных занятках па музыцы атрымліваюць фасілітацыйныя дыскусіі і мастацка-творчыя праекты. Фасілітацыйныя дыскусіі накіраваны на развіццё самастойнасці навучэнцаў у ходзе засваення вучэбнага матэрыялу, садзейнічаюць развіццю крытычнага мыслення, даследчых і камунікатыўных уменняў. Мастацкатворчыя праекты прадугледжваюць самастойнае рашэнне навучэнцамі вучэбнай задачы, забяспечваюць развіццё самастойнасці, здольнасці да самаарганізацыі, гатоўнасці да супрацоўніцтва, стваральнай дзейнасці, садзейнічаюць выкарыстанню набытага вопыту для вырашэння жыццёвых праблем.

Ацэначная дзейнасць паўстае ў якасці злучальнага звяна паміж пазнавальнай і пераўтваральнай дзейнасцю і з прычыны гэтага з’яўляецца неад’емнай часткай мастацкай творчасці. Пры засваенні зместу вучэбнага прадмета «Музыка» кантрольна-ацэначная дзейнасць ажыццяўляецца на славесна-змястоўнай аснове, гэта значыць ацэнка даецца словамі без выстаўлення адзнакі ў балах. Актыўнае прымяненне на вучэбных занятках па музыцы атрымліваюць метады самаацэнкі і ўзаемаацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці.

7. Чаканыя вынікі вывучэння зместу вучэбнага прадмета «Музыка»:

7.1. чаканыя вынікі навучання ў III класе:

ведаць (мець уяўленні):

пра песеннасць, танцавальнасць, маршавасць;

інтанацыю і яе розныя значэнні;

спосабы развіцця музыкі;

музычнае формаўтварэнне, разнастайнасць музычных форм;

умець:

вызначаць песенную, танцавальную, маршавую асновы музычных твораў;

успрымаць, выконваць, ствараць інтанацыі рознага характару з выкарыстаннем магчымасцей розных відаў мастацтва;

назіраць за развіццём музыкі, самастойна ажыццяўляць яе развіццё ў працэсе музычна-творчай дзейнасці;

увасабляць творчую задуму ў музычную (мастацкую) форму;

эмацыянальна ўспрымаць і разумець музычныя творы;

выразна выконваць песні і інструментальныя кампазіцыі;

актыўна праяўляць сябе ў мастацкай творчасці;

7.2. чаканыя вынікі навучання ў IV класе:

ведаць (мець уяўленні):

пра музычную культуру;

падабенствы і адрозненні ў музычных культурах розных народаў;

суадносіны народнага і кампазітарскага, класічнага і сучаснага, нацыянальнага і інтэрнацыянальнага ў музычным мастацтве;

камунікатыўныя магчымасці музычнай мовы;

умець:

распазнаваць па характэрных прыметах творы прафесійнай і народнай, класічнай і сучаснай музыкі;

па характэрных прыметах вызначаць прыналежнасць музычнага твора да культуры пэўнага народа;

ажыццяўляць камунікацыю з дапамогай мовы музычнага мастацтва;

эмацыянальна ўспрымаць і разумець музычныя творы;

выразна выконваць песні і інструментальныя кампазіцыі;

актыўна праяўляць сябе ў мастацкай творчасці.

Навучанне музыцы на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі накіравана на дасягненне навучэнцамі асобасных, метапрадметных і прадметных вынікаў:

асобасныя вынікі: наяўнасць у навучэнцаў цікавасці да музычнага мастацтва і патрэбнасці ў зносінах з ім; усведамленне прыналежнасці да беларускага народа, праяўленне павагі да беларускай культуры, Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь як сімвала суверэннай дзяржавы; асэнсаванне выразнасці музычнай мовы як неад'емнай і ўнікальнай часткі цэласнай сістэмы камунікацыі; уменне ажыццяўляць самаацэнку дзейнасці на славесна-змястоўнай аснове;

метапрадметныя вынікі: уменне прымяняць мастацкі спосаб пазнання свету, інтэрпрэтаваць мастацкія з'явы на аснове наладжвання цеснай сувязі мастацтва і жыцця; жаданне і ўменне ўступаць у мастацкую камунікацыю; жаданне і ўменне творча вырашаць вучэбныя і жыццёвыя задачы з выкарыстаннем выразных сродкаў розных відаў мастацтва; уменне ажыццяўляць мастацкую (музычную) дзейнасць індывідуальна, у групах, калектывах;

прадметныя вынікі: уменні эмацыянальна і свядома ўспрымаць музыку, спасцігаць яе вобразны змест, выказваць уласнае стаўленне да праслуханага з дапамогай ацэначных меркаванняў; характарызаваць кампазітарскія творы і ўзоры народнай творчасці ў аспектах зместу, сродкаў музычнай выразнасці, спосабаў развіцця, формы; вызначаць жанравую аснову музычнага твора; распазнаваць музыку, створаную кампазітарамі, і ўзоры традыцыйнай музычнай культуры; знаходзіць падабенства ў змесце і адрозненні ў выразнасці моў музычных культур народаў свету; пазнаваць на слых шэдэўры музычнага мастацтва; выразна спяваць і музыцыраваць на музычных інструментах; увасабляць уласную творчую задуму ў розных відах музычнай дзейнасці; выконваць Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь і правільна паводзіць сябе пры яго афіцыйным выкананні.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў ІІІ КЛАСЕ. АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ (1 гадзіна на тыдзень, усяго 35 гадзін)

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (2 гадзіны)

Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь.
Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.
Акцябрацкія песні.

ПЕСЕННЫ, ТАНЦАВАЛЬНЫ І МАРШАВЫ ХАРАКТАР МУЗЫЧНАЙ МОВЫ (6 гадзін)

Песенны, танцавальны і маршавы характар музычнай мовы (1 гадзіна)
Песеннасць, танцавальнасць, маршавасць. Адрозненне песеннасці, танцавальнасці, маршавасці ад песні, танца, марша.

Песенны характар музычнай мовы (2 гадзіны)

Характэрныя асаблівасці песеннай музычнай мовы. Інструментальная музыка песеннага характару. Перадача песеннага характару музыкі з дапамогай пластычнага інтанавання, графічнага мадэлявання. Стварэнне музычных фрагментаў песеннага характару.

Танцавальны характар музычнай мовы (1 гадзіна)

Характэрныя асаблівасці танцавальнай музычнай мовы. Вакальная і інструментальная музыка танцавальнага характару. Падкрэсліванне

танцавальнага характару музыкі пры дапамозе рытмічнага акампанементу. Перадача танцавальнага характару музыкі з дапамогай графічнага мадэлявання, выразных рухаў. Стварэнне рытмічнага акампанементу да музычнага твора танцавальнага характару.

Маршавы характар музычнай мовы (1 гадзіна)

Характэрныя асаблівасці маршавай музычнай мовы. Вакальная і інструментальная музыка маршавага характару. Падкрэсліванне маршавага характару музыкі пры дапамозе рытмічнага акампанементу. Перадача маршавага характару музыкі з дапамогай кроку. Стварэнне рытмічнага акампанементу да твора маршавага характару.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Песенны, танцавальны і маршавы характар музычнай мовы» (1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь». Музыка Н.Сакалоўскага, словы М. Клімковіча і У. Карызны.

«Веселый ветер». Музыка І. Дунаеўскага, словы В. Лебедзева-Кумача.

«Мы о Родине нашей поем». Музыка В. Семярніна, словы Ю. Гур'ева

«Ты гори, мой костер». Музыка С. Пажлакава, словы Б. Акуджавы.

«Песенка Мамонтенка». Музыка У. Шаінскага, словы Д. Няпомняшчай.

«Белые кораблики». Музыка У. Шаінскага, словы Л. Яхніна. Беларуская народная песня-танец «Мікіта».

«Ай, ды школа». Музыка Д. Даўгалёва, словы У. Пецюкевіча.

«Дуб». Музыка А. Чыркуна, словы Я. Купалы.

«Жывіца». Музыка А. Безенсон, словы Т. Мушынскай.

«Лесной праздник». Музыка Ж. Металідзі, словы А. Фаткіна.

«Заўсёды ляці». Музыка Я. Глебава, словы П. Макаля.

«Песенка слоненка о самом себе». Музыка А. Даньшовай, словы А. Зарубіна.

«Салдаты маленькія». Музыка В. Кісценя, словы А. Каралёнак.

«Выйшоў бусел пагуляць». Музыка А. Даньшовай, словы А. Зарубіна.

В. Войцік. «Пад старым дубам».

Д. Лыбін. «Правінцыйная сімфонія», частка III (фрагмент).

Г. Пукст. Арыёза Марынкi (з оперы «Марынка»).

П. Чайкоўскі. Дуэт Машы і Прынца (з балета «Шчаўкунчык»); «Старадаўняя французская песенька» (са зборніка фартэпіянных п'ес «Дзіцячы альбом»).

Г. Гарэлава. «Папяровая балерына», «Кароль з каралевай».

М. Глінка. Сімфанічная ўверцюра «Арагонская хота»; «Паланэз» (з оперы «Іван Сусанін»).

Г. Вагнер. «Крокі».

В. Залётнеў. «Уступ», «Песенька Каваля» (з оперы «Адчыніце, казляняткі»), сл. П. Макаля.

Я. Глебаў. Першая інтэрмедыя (з араторыі «Запрашэнне ў краіну маленства»).

Ф. Шапэн. Паланэз A-dur.

А. Дворжак. Славянскі танец № 8.

Віды і спосабы дзейнасці: выяўленне характэрных асаблівасцей песеннай, танцавальнай і маршавай музычнай мовы; фарміраванне пераліку прымет песеннасці, танцавальнасці, маршавасці; прымяненне пераліку прымет і інструментарыю для выяўлення характару музычнай мовы ў працэсе слухання; назіранне за развіццём музыкі; перадача малюнка мелодыі сродкамі графікі; разметка музычнай партытуры; выразнае выкананне твораў з улікам выяўленых рыс песеннасці, танцавальнасці, маршавасці; стварэнне мадэлі музычнага твора песеннага, танцавальнага, маршавага характару (калектыўна); сачыненне мелодыі песеннага, танцавальнага, маршавага характару (калектыўна).

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):

пра характэрныя асаблівасці песеннай музычнай мовы;

характэрныя асаблівасці танцавальнай музычнай мовы;

характэрныя асаблівасці маршавай музычнай мовы;

інструментальную і вакальную музыку.

Умець (група прыватных уменняў):

выразна выконваць творы з улікам рыс песеннасці, танцавальнасці, маршавасці;

перадаваць песенны характар музычнай мовы пры дапамозе пластычнага інтанавання і выразных ліній;

перадаваць танцавальны характар музычнай мовы праз выразныя рухі і графічнае мадэляванне;

перадаваць маршавы характар музычнай мовы праз крок;

ствараць музычныя фрагменты песеннага, танцавальнага і маршавага характару;

эмацыянальна адгукацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнага вобраза;

ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):

выкарыстоўваць сродкі музычнага мастацтва для творчага самавыяўлення;

удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ; даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:

у ходзе наведвання канцэртаў, культурна-масавых мерапрыемстваў; у дамашнім музіцыраванні;

пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку мультымедыйных) праектаў.

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (2 гадзіны)

Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.

Акцыябрацкія песні.

ІНТАНАЦЫЯ (6 гадзін)

Што такое інтанацыя (1 гадзіна)

Інтанацыйная аснова музыкі. Разнастайнасць інтанацый. Мадэляванне інтанацый сродкамі маўлення, музыкі, руху.

Блізкасць маўленчай і музычнай інтанацыі (1 гадзіна)

Удасканаленне ўменняў выразна выконваць літаратурныя і музычныя творы. Перадача жыццёвых з'яў пры дапамозе слова і гуку: выяўленне падабенства і адрознення.

«Зерне-інтанацыя» (1 гадзіна)

Характэрныя асаблівасці «зерня-інтанацыі». Вызначэнне «зерня-інтанацыі» музычнага фрагмента. Вызначэнне характару «зерня-інтанацыі». Выкананне «зерня-інтанацыі» на гукавысотных інструментах. Стварэнне «зерняў-інтанацый» рознага характару.

Выразная і выяўленчая інтанацыі (1 гадзіна)

Вызначэнне інтанацый, якія перадаюць настрой, стан. Мадэляванне выразных інтанацый. Вызначэнне інтанацый, якія перадаюць з'явы навакольнай рэчаіснасці. Мадэляванне выяўленчых інтанацый.

Выразныя і выяўленчыя інтанацыі сустракаюцца ў адным музычным творы (1 гадзіна)

Поліінтанацыйны характар музычнай мовы. Спалучэнне выразных і выяўленчых інтанацый у музычных творах.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Інтанацыя» (1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«С чего начинается Родина?». Музыка В. Баснера, слова М. Матусоўскага.

«Будучыня за намі». Музыка і слова А. Марчук.

«Трава у дома» («Земля в иллюминаторе...»). Музыка У. Мігулі, слова А. Папярэчнага.

«Песенка о капитане» («Жил отважный капитан...»). Музыка І. Дунаеўскага, слова В. Лебедзева-Кумача.

Беларускія народныя песні «Як пагнала бабуленька куранятак пасці», «Сеў жучок на сучок».

Швейцарская народная песня «Кукушка».

«В путь». Музыка Ф. Шуберта, слова В. Мюлера.

«Веселая песенка», «Грустная песенка», «Тихая песенка», «Громкая песенка», «Медленная песенка», «Быстрая песенка». Музыка Г. Струвэ, слова В. Віктарава.

«Зима». Музыка Ц. Кюі, слова Я. Баратынскага.

«Навагодні карагод». Музыка І. Лучанка, слова В. Лучанок.

«Котенок и щенок». Музыка Т. Папаценка, слова В. Віктарава.

П. Чайкоўскі. «Няніна казка» (са зборніка фартэпіянных п'ес «Дзіцячы альбом»).

Я. Паплаўская. «Восеньскі малюнак».

Й. Гайдн. Сімфонія № 101 «Гадзіннік» (фрагмент II часткі).

У. Кур'ян. «Гадзіннік».

А. Друкт. «Гарэзлівыя прыпеўкі».

Э. Тырманд. «Дзве сяброўкі».

М. Рымскі-Корсакаў. «Палёт чмяля» (з оперы «Казка пра цара Салтана»); тэма Астролага, арыя Шамаханскай царыцы (з оперы «Залаты пеўнік»).

Э. Грыг. «Песня Сольвейг» (з музыкі да драмы Г. Ібсена «Пер Гюнт»).

Л. К. Дакен. «Зязюля».

Б. Сметана. «Влтава» (з цыкла сімфанічнай паэмы «Мая Радзіма»).

В. Карэтнікаў. «У зімовым лесе», «Вальс вакол навагодняй ёлкі» (з сюіты «Поры года»).

Віды і спосабы дзейнасці: выразнае чытанне літаратурных тэкстаў, выкананне музычных твораў; выяўленне падабенства і адрозненняў у перадачы эмацыянальных станаў сродкамі маўленчай і музычнай інтанацыі; інсцэніроўка песні; выдзяленне «зерняўінтанацый» з музычнай тканіны і вызначэнне іх характару; назіранне за развіццём мелодыі з «зерня-інтанацыі»; выяўленне выяўленчых і выразных інтанацый; параўнанне выяўленчых магчымасцей маўленчых і музычных інтанацый; выкананне «зерняінтанацыі» на гукавысотных інструментах; выкананне выяўленчых інтанацый голасам і на гукавысотных інструментах; выразнае выкананне твораў з улікам выяўленых выяўленчых і выразных магчымасцей; стварэнне мадэлі музычнага твора на аснове верша; стварэнне розных варыянтаў развіцця «зерня-інтанацыі»; мадэляванне выяўленчых інтанацый; падрыхтоўка даследчага ці мастацка-творчага праекта па тэме чвэрці.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):

пра інтанацыю;

блізкасць маўленчай і музычнай інтанацыі;

«зерне-інтанацыю»;

выразныя і выяўленчыя інтанацыі.

Умець (група прыватных уменняў):

мадэляваць інтанацыю;

вызначаць характар «зерня-інтанацыі»;

выконваць «зерні-інтанацыі» на гукавысотных інструментах;

самастойна ствараць «зерні-інтанацыі» рознага характару;

эмацыянальна адгукацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнаму вобразу;

ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):

выкарыстоўваць сродкі музычнай выразнасці для творчага самавыяўлення;

удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ;

даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:
у працэсе аналізу мастацкіх тэкстаў;
працэсе публічнага выканання мастацкіх тэкстаў;
дамашнім музіцыраванні;
пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку
мультымедыйных) праектаў.

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (2 гадзіны)

Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.
Акцябрацкія песні.

РАЗВІЦЦЁ МУЗЫКІ (8 гадзін)

Як расказваюць і слухаюць музычныя гісторыі (1 гадзіна)
Развіццё музыкі (часавая прырода музычнага мастацтва). Спосабы
развіцця музыкі. Роля сродкаў музычнай выразнасці ў развіцці музыкі.

Развіццё мелодыі (1 гадзіна)

Выразныя магчымасці мелодыі. Назіранне за развіццём музычных
інтанацый. Запіс мелодый.

Дынамічнае развіццё музыкі (1 гадзіна)

Павелічэнне і памяншэнне сілы гуку. Выкарыстанне сродкаў
дынамічнага развіцця ў дзейнасці выканаўцы і кампазітара. Перадача
дынамічнага развіцця музыкі з дапамогай колеравага, славеснага
мадэлявання, пластычнага (амплітуда) інтанавання.

Тэмпавае развіццё музыкі (1 гадзіна)

Паскарэнне і запаволенне тэмпу. Выкарыстанне сродкаў тэмпавага
развіцця ў дзейнасці кампазітара і выканаўцы. Перадача тэмпавага
развіцця музыкі з дапамогай славеснага мадэлявання, руху.

Тэмбравае і рэгістравае развіццё музыкі (1 гадзіна)

Выразныя магчымасці тэмбраў галасоў і інструментаў. Выразныя
магчымасці змены рэгістраў. Выкарыстанне сродкаў тэмбравага і
рэгістравага развіцця ў дзейнасці кампазітара. Перадача тэмбравага
развіцця музыкі з дапамогай славеснага і колеравага мадэлявання.
Перадача рэгістравага развіцця музыкі з дапамогай славеснага, графічнага
мадэлявання.

Ладавае развіццё музыкі (1 гадзіна)

Выразныя магчымасці мажору і мінору. Выкарыстанне сродкаў ладавага развіцця ў творчасці кампазітара. Перадача ладавага развіцця музыкі з дапамогай славеснага і колеравага мадэлявання.

Музычныя дыялогі (1 гадзіна)

Музычны дыялог. Выкананне музычнага пытання і адказу. Стварэнне музычнага дыялогу.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Развіццё музыкі» (1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«Картошка» («Сколько раз на привале...»). Музыка У. Шаінскага, словы М. Львоўскага.

«Дорогою добра». Музыка М. Мінкова, слова Ю. Энціна.

«Самая лепшая». Музыка С. Хвашчынскага, словы У. Карызы.

«Не отнимайте солнце у детей!». Музыка Я. Лучнікава, словы У. Папкова.

«Пропала собака». Музыка У. Шаінскага, словы А. Ламм.

Беларуская народная песня «Сядзіць камар на дубочку».

«Снегопад». Музыка Ж. Металідзі, словы Э. Фарджон. Рускі тэкст М. Барадзіцкай.

«Почему медведь зимой спит». Музыка Л. Кніпера, словы А. Каваленкава.

«Песенка солнечных зайчиков». Музыка В. Казеніна, словы Ф. Лаўбэ.

«Как под мельницей». Музыка М. Андрэевай, словы народныя.

«Поезд». Музыка М. Мятлова, словы Т. Сікорскай.

«Медведь и комар». Музыка А. Прэсленева, словы В. Шуміліна.

«Улитка». Музыка В. Кікты, словы С. Сяровай.

«Родная бабуля». Музыка Д. Даўгалёва, словы У. Пецюкевіча.

«Волшебный оркестр». Музыка Д. Даўгалёва, словы В. Паліканінай.

«Тень-тень, потетень». Музыка В. Каліннікава, словы народныя.

«Сороконожки». Музыка А. Даньшовай, словы У. Арлова.

В. Карэтнікаў. «Снежнае мястэчка» (з сюіты «Поры года»).

Г. Гарэлава. «Варона на слізкім даху».

Я. Глебаў. Фантазія на тэму беларускай народнай песні «Перапёлачка».

Э. Грыг. «Раніца», «У пячоры горнага караля» (з сюіты «Пер Гюнт»). «Вясельны дзень у Трольхаўгене».

Ф. Шуберт. Вальс сі мінор.

А. Вівальді. «Бура на моры», Канцэрт для скрыпкі з аркестрам «Зіма» (частка 1) (з цыкла «Поры года»).

Віды і спосабы дзейнасці: назіранне за развіццём музыкі; выяўленне сродкаў выразнасці, выкарыстаных кампазітарам для стварэння і развіцця музычнага вобраза; назіранне за развіццём мелодыі; адлюстраванне рытмічнага і гукавышыннага змяненняў мелодыі з дапамогай выразных рухаў рук; перадача гукавысотнага развіцця мелодыі сродкамі графікі ці пластычнага інтанавання; назіранне за дынамічным развіццём музыкі, адлюстраванне дынамічных змен праз адценні колеру; выяўленне тэмпавага развіцця музыкі, перадача яго з дапамогай руху; назіранне за ладавымі змяненнямі ў музыцы, перадача ладавых змяненняў з дапамогай картак-смайлікаў; выразнае выкананне твораў з улікам выяўленых змяненняў; выяўленне музычнага дыялогу (пытанняў і адказаў); выразнае выкананне песні ў рэжыме дыялогу; складанне выканальніцкага плана песні з указаннем сродкаў выканальніцкага развіцця; стварэнне мадэлі музычнага твора на аснове верша; развіццё мелодыі з дапамогай змены вышыні гукаў і рытмічнага малюнка; сачыненне музычнага дыялогу або яго частак (пытанне, адказ); падрыхтоўка даследчага ці мастацка-творчага праекта па тэме чвэрці.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):

пра спосабы развіцця музыкі;

сродкі музычнай выразнасці, якія выкарыстоўваюцца кампазітарам і выканаўцам для развіцця музыкі;

тэмпавае, дынамічнае, ладавае, рэгістравае, тэмбравае развіццё музыкі;

музычны дыялог, яго будову.

Умець (група прыватных уменняў):

сачыць за развіццём мелодыі і перадаваць яго пры дапамозе лініі;

выконваць рытмічны малюнак, запісаны з дапамогай сімвалаў або працягласцей;

сачыць за дынамічным, тэмпавым, ладавым, рэгістравым, тэмбравым развіццём музыкі і перадаваць (адлюстроўваць) яго з дапамогай славеснага, колеравага, графічнага, пластычнага і прасторавага мадэлявання;

імправізаваць (развіваць мелодыю);

ствараць выканальніцкі план твора;

выкарыстоўваць тэмпавае, дынамічнае, ладавае, рэгістравае, тэмбравае развіццё музыкі ва ўласнай творчай дзейнасці;
 выконваць і ствараць музычныя дыялогі;
 эмацыянальна адгукацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнаму вобразу;
 ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):
 выкарыстоўваць сродкі музычнай выразнасці для творчага самавыяўлення;
 удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ;
 даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:
 у працэсе аналізу мовы мастацкіх тэкстаў;
 пры распрацоўцы плана выканання мастацкіх твораў;
 пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку мультымедыйных) праектаў.

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (2 гадзіны)

Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.
 Акцыябрацкія песні.

БУДОВА (ФОРМЫ) МУЗЫКІ (7 гадзін)

Разнастайнасць будовы музычных твораў (1 гадзіна)

Будова (формы) музычных твораў. Разнастайнасць музычных форм. Кантрасты і паўторы як аснова будовы музычных твораў. Узаемасувязь зместу і будовы музычных твораў. Элементы музычнай мовы. Фраза. Сказ. Вызначэнне музычных фраз на слых і па нотным запісе. Дыханне па фразях пры выкананні вакальных твораў.

Як музыка расказвае гісторыі, у якіх няма кантрастаў (1 гадзіна)

Музычныя творы, у якіх няма кантрастаў. Кульмінацыя як вяршыня развіцця музыкі. Вызначэнне кульмінацыі на слых і па нотным запісе.

Двухчасткавая форма (1 гадзіна)

Чаргаванне кантрастаў і паўтораў у музычнай форме. Двухчасткавая кантрасная форма. Перадача (адлюстраванне) двухчасткавай кантраснай формы пры дапамозе сімвалаў (іншых сродкаў). Запеў, прыпеў, куплет.

Выкананне вакальнага твора ў двухчасткавай кантраснай форме. Канструяванне музычных фрагментаў у двухчасткавай форме.

Трохчасткавая рэпрызная форма (1 гадзіна)

Рэпрыза як паўтор часткі музычнага твора. Перадача (адлюстраванне) трохчасткавай рэпрызнай формы пры дапамозе сімвалаў (іншых сродкаў). Слуханне і выкананне музычных твораў у трохчасткавай рэпрызнай форме. Канструяванне музычных фрагментаў у трохчасткавай форме.

Ронда (1 гадзіна)

Рэфрэн, эпізод. Адлюстраванне формы ронда пры дапамозе сімвалаў (іншых сродкаў). Слуханне і выкананне музычных твораў у форме ронда.

Варыяцыі (1 гадзіна)

Змяненне музыкі. Тэма, варыяцыі. Вызначэнне тэмы і варыяцый пры праслухоўванні музычнага твора.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Будова (формы) музыкі» (1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«Катюша». Музыка М. Блантара, словы М. Ісакоўскага.

«Должны смеяться дети» («Детство – это я и ты»). Музыка Ю. Чычкова, словы М. Пляцкоўскага.

«Доброта». Музыка І. Лучанка, словы Н. Тулупавай.

«Облака» («Мимо белого яблока луны...»). Музыка У. Шаінскага, словы С. Казлова.

«На дальней станции сойду». Музыка У. Шаінскага, словы М. Таніча.

Беларускі народны танец «Карагодны».

Беларускія народныя песні «А мы грушу пасадзілі», «Пад калінаю, пад малінаю», «На лузе, на лузе зелянёшанькім».

Беларуская народная песня «Кума мая, кумачка» ў апрацоўцы В. Сярых.

Руская народная танцавальная песня «Камаринская».

«Прятки». Музыка А. Думчанкі, словы А. Кушнера.

«Веселые медвежатки». Музыка А. Паплянавай, словы Н. Пікулевай.

«Болтунья». Музыка С. Пракоф'ева, словы А. Барто.

«Зачем нам выстроили дом?». Музыка Д. Кабалеўскага, словы В. Віктарава.

А. Літвіноўскі. «Вячэрнія аблогі».

П. Чайкоўскі. «Італьянская песенька», «Баба Яга», «Камарынская» (са зборніка фартэпіянных п'ес «Дзіцячы альбом»).

М. Глінка. Сімфанічная уверцюра «Камарынская».

Ф. Шапэн. Прэлюдыя № 7.

Э. Грыг. «Танец Анітры» (з музыкі да драмы Г. Ібсена «Пер Гюнт»).

Віды і спосабы дзейнасці: выяўленне кантрасных сродкаў музычнай выразнасці; вызначэнне элементаў музычнай мовы (фраза, сказ), вызначэнне кульмінацыі; вызначэнне будовы твораў (адначасткавых, двухчасткавых, трохчасткавых, у форме ронда, у форме варыяцый) у працэсе слухання; адлюстраванне будовы твораў з дапамогай геаметрычных фігур; выяўленне частак твора, якія паўтараюцца, (рэфрэн) і новых (эпізоды) частак твора, што маюць форму ронда; падбор выканальніцкіх сродкаў для падкрэслівання кантрастаў; выразнае выкананне твораў; стварэнне выканальніцкага плана твора з выкарыстаннем кантрасных элементаў; стварэнне мадэлі музычнага твора на аснове літаратурнага тэкста; складанне двух-, трохчасткавых кампазіцый, кампазіцый у форме ронда з загадзя прыгатаваных музычных фрагментаў; вар'іраванне мелодыі; падрыхтоўка даследчага ці мастацка-творчага праекта па тэме чвэрці.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):

пра ўзаемасувязі зместу і формы музычнага твора;

кантрасны і паўторы у жыцці і ў музыцы;

элементы музычнай гаворкі (фраза, сказ; кульмінацыя);

музычныя формы (двухчасткавая, трохчасткавая, варыяцыі, ронда).

Умець (група прыватных уменняў):

вызначаць асобныя элементы музычнай мовы (фразы) на слых і па нотным запісе;

вызначаць будову музычных твораў і адлюстроўваць яе пры дапамозе сімвалаў ці іншых сродкаў;

выконваць творы ў двухчасткавай кантраснай, трохчасткавай рэпрызнай формах, форме ронда;

канструяваць творы ў двухчасткавай кантраснай, трохчасткавай рэпрызнай формах, форме ронда;

эмацыянальна адгукацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнаму вобразу;

ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):
выкарыстоўваць сродкі музычнай выразнасці для творчага самавыяўлення;

удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ;
даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:
пры аналізе мастацкіх тэкстаў;
у самастойнай творчай дзейнасці;
пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку мультымедычных) праектаў.

ГЛАВА 3 ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ё IV КЛАСЕ. АСНОўНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

(1 гадзіна на тыдзень, усяго 35 гадзін)

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (4 гадзіны)

Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь.
Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.
Акцябрацкія і піянерскія песні.

МУЗЫЧНАЯ КУЛЬТУРА БЕЛАРУСІ (12 гадзін)

Музыка – люстэрка жыцця і душа народа (1 гадзіна)
Адлюстраванне ў музыцы гістарычных падзей, жыццёвага ўкладу беларусаў, рыс нацыянальнага характару. Народная і прафесійная музыка. Музыка ў жыцці сучаснага чалавека. Пазыўныя беларускага радыё.

Нараджэнне і жыццё беларускай песні (1 гадзіна)
Жыццёвы змест і жанравая разнастайнасць беларускіх народных песень. Адлюстраванне розных бакоў жыцця беларускага народа ў працоўных, каляндарна-абрадавых, жартоўных песнях і калыханках. Нараджэнне народнай песні. Імпровізацыя. Перадача жыццёвага вопыту ад пакалення да пакалення праз народную песню. Варыянтнасць, пераменны лад і памер як характэрныя асаблівасці народнай песні. Народная манера выканання (падгалосак, падводка, утора).

Восеньскія песні (1 гадзіна)

Перадача ў песні стану восеньскай прыроды. Імітацыя працоўных працэсаў, характэрных для пары збору ўраджаю. Вобразы восеньскай прыроды ў музыцы беларускіх кампазітараў.

Музыка ў казках беларускага народа (1 гадзіна)

Пераўтваральная сіла музычнага мастацтва, адлюстраваная ў беларускіх народных казках. Народныя інструменты, музыканты-выканаўцы ў казках беларускага народа. «Гучанне музыкі» ў казцы. Казачныя вобразы ў творчасці беларускіх кампазітараў.

Музыка ў гульнях беларускага народа (1 гадзіна)

Гульні ў жыцці беларускага народа. Перадача жыццёвага вопыту ад пакалення да пакалення праз гульню. Гульні ў народных абрадах і святах. Асаблівасці правядзення гульняў у зімовы, летні, восеньскі перыяды. Роля музыкі ў беларускіх народных гульнях. Уменне арганізаваць гульню і ўдзельнічаць у ёй.

Беларускія музычныя інструменты (1 гадзіна)

Роля народных інструментаў у жыцці беларускага народа. Разнастайнасць беларускіх народных інструментаў. Знешні выгляд, тэмбравыя характарыстыкі інструментаў, спосабы ігры на іх. Склад традыцыйных ансамбляў народнай музыкі. Творы беларускіх кампазітараў для народных інструментаў. Народныя інструменты ў жыцці сучаснага беларуса.

Танцавальная культура майго народа (1 гадзіна)

Жанравая разнастайнасць беларускіх народных танцаў. Песні-танцы. Характэрныя малюнкi і асноўныя хады беларускіх танцаў. Беларускія народныя танцы ў творчасці беларускіх кампазітараў.

Музыка расказвае пра мінулае нашай Радзімы (2 гадзіны)

Гісторыя беларускага народа ў народнай музыцы і творах прафесійных кампазітараў. Песні Вялікай Айчыннай вайны. Творы сучасных беларускіх аўтараў, прысвечаныя гістарычным падзеям.

Музыка ў народных абрадах і святах (Каляды) (2 гадзіны)

Святы зімовага каляндарна-абрадавага цыкла ў жыцці нашых продкаў. Традыцыі святкавання Каляд у жыцці сучасных беларусаў. Творы беларускіх кампазітараў, якія адлюстроўваюць традыцыі калядавання.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Музычная культура Беларусі» (1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«Дзяржаўны гімн Рэспублікі Беларусь». Музыка Н. Сакалоўскага, словы М. Клімковіча і У. Карызны.

«Радзіма мая дарагая». Музыка У. Алоўнікава, словы А. Бачылы.

«Поклонитесь, внуки, деду». Музыка І. Лучанка, словы М. Ясеня.

«От героев былых времен». Музыка Р. Хозака, словы Я. Аграновіча.

«Прекрасное далеко». Музыка Я. Крылатава, словы Ю. Энціна.

«Песенка о медведях» («Где-то на белом свете...»). Музыка А. Зацэпіна, словы Л. Дзержанёва.

«Мы живем под небом ясным» (гимн белорусских пионеров). Музыка Г. Маркевіча, словы А. Бадака.

Беларускія народныя песні «Частуйцеся, госці», «Чаму ж мне не пець», «Ой, мамачка, восень», «У нас сягоння дажыначкі», «Вецярок вее, жыта палавее», «Ярная», «Дубровушка ды зялёная», «Бачыць маё вочка, што край недалёчка», «Ох, і сеяла Ульяніца лянок», «Як паставіў верабейка на сметнічку хату», «Зайграй жа мне, дударачку», «Шчодры вечар», «Шчодрык-Петрык», «Ой, калядачкі, вы вярніцеся», «Прыехала Каляда ўвечары», «Го-го-го, каза», «На нова лета», «Спі, сыночак міленькі».

Папеўкі «А мы грушу пасадзілі», «У мядзведзя на бару», «Журавель».

Найгрышы «Восень», «Казачок», «Цярэшка», «Кадрыля», «Шастак», «Кракавяк».

Беларускія народныя танцы «Юрачка», «Мікіта», «Янка-полька», «Крыжачок», «Бульба-полька».

«Наша Радзіма». Музыка А. Безенсон, словы Л. Глінскай.

«Завешся ты ласкава Белай Руссю». Музыка Л. Захлеўнага, словы В. Лучанок.

«Бацькаўская зямля». Музыка А. Чыркуна, словы Н. Загорскай.

«Манумент». Музыка А. Чыркуна, словы А. Дзеружынскага.

«Мы помним радость сорок пятого». Музыка Э. Зарыцкага, словы М. Ясеня.

«Адлёт жураўлёў». Музыка народная, словы Якуба Коласа.

«Журавінка». Музыка М. Літвіна, словы І. Цітаўца.

«Песенька сяброў» з мюзікла «Прыгоды ў замку Алфавіт». Музыка В. Войціка, словы С. Клімковіч.

Прывітанне Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г. Цітовіча (на аснове вясельнай народнай песні «Частуйцеся, госці»). Музыка Н. Сіроты, словы У. Карызны.

«Мірскі замак». Музыка В. Кісценя, словы І. Цітаўца.

«Прышла зима с морозами». Музыка В. Войціка, словы В. Высоцкай.

«Што прыносіць Новы год?». Музыка А. Безенсон, словы Л. Дайнекі.

«Жураўлі на Палессе ляцяць». Музыка І. Лучанка, словы А. Ставера.

«Явар і каліна». Музыка Ю. Семянякі, словы Янкі Купалы.

«Лясная песня». Музыка У. Алоўнікава, словы А. Русака.

І. Жыновіч. «Беларускія танцы».

М. Чуркін. Сімфаньета «Беларускія карцінкі» (фрагмент па выбары педагагічнага работніка), «Беларуская калыханка».

В. Карэтнікаў. «Адлятаюць птушкі» (з сюіты «Поры года»).

В. Войцік. «Калядоўшчыкі» (з сімфанічнай сюіты «Забавы»).

Д. Лыбін. «Неўрачысты выхад праз негалоўную браму» (з цыкла «Музыка для горада Нясвіжа»).

«Астрамечаўскі рукапіс», вядомы пад назвай «Полацкі сшытак» (фрагменты па выбары педагагічнага работніка).

Я. Глебаў. Тарантэла (з балета «Альпійская балада»).

Духоўныя канты «Нова радость стала», «Скиния золата», «Дар нинче прабогаты» у апрацоўцы Л. Шлег.

У. Алоўнікаў. Сімфанічная паэма «Партызанская быль».

Віды і спосабы дзейнасці: выяўленне жыццёвага зместу музыкі; развучванне і выразнае выкананне беларускіх песень, твораў беларускіх кампазітараў; вызначэнне на слых і характарыстыка беларускіх народных інструментаў, мелодый беларускіх песень і танцаў; інструментоўка музычных фрагментаў; імітацыя рухаў, уласцівых розным відам працоўнай дзейнасці, у працэсе выканання працоўных песень; інсцэніроўка песень; выкананне асноўных хадоў беларускіх танцаў (на выбар педагагічнага работніка); падрыхтоўка даследчага ці мастацка-творчага праекта па тэме паўгоддзя.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):

пра характэрныя асаблівасці музыкі беларускага народа;

музыку народную і кампазітарскую;

адлюстраванне гісторыі і жыцця беларускага народа ў народнай музыцы і творах прафесійных кампазітараў;

каляндарна-абрадавы цыкл;
 характэрныя асаблівасці народнай музыкі (варыянтнасць, пераменны лад і памер);
 народную выканальніцкую манеру;
 ролю музыкі ў беларускіх народных казках і гульнях;
 беларускія народныя інструменты (знешні выгляд, тэмбравыя характарыстыкі, традыцыі выкарыстання);
 беларускія народныя танцы (жанравая разнастайнасць, асноўныя малюнкi і хады; традыцыі выканання), песні-танцы;
 гарадскую танцавальную культуру.

Умець (група прыватных уменняў):
 слухаць і выконваць песні каляндарна-абрадавага цыкла;
 характарызаваць тэмбры беларускіх народных інструментаў;
 выкарыстоўваць асобныя народныя інструменты пры выкананні і сачыненні;
 прымаць удзел у народных святах (выконваць песні, удзельнічаць у гульнях);
 вызначаць на слых мелодыі беларускіх народных танцаў, характарызаваць рознымі спосабамі іх малюнкi, выконваць асноўныя хады; самастойна ствараць простыя кампазіцыі;
 эмацыянальна адклікацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнаму вобразу;
 ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):
 выкарыстоўваць сродкі музычнага мастацтва для творчага самавыяўлення;
 удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ;
 даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:
 у ходзе ўдзелу ў народных святах;
 у сямейным, аматарскім музіцыраванні;
 пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку мультымедыйных) праектаў, прысвечаных культуры Беларусі.

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ ХАРАВЫХ СПЕВАЎ (4 гадзіны)

Песні пра Радзіму, школу, сям'ю, сяброўства.
 Піянерскія песні.

МУЗЫЧНЫЯ ПАДАРОЖЖЫ (15 гадзін)

Музыка – мова сяброўства і ўзаемаразумення паміж народамі (2 гадзіны)

Музыка – мова, якая не патрабуе перакладу. Сродкі музычнай камунікацыі і асаблівасці іх выкарыстання. Асэнсаванне назапашанага вопыту слухання, выканання, стварэння музычных твораў. Роля музыкі ва ўсталяванні ўзаемаразумення паміж народамі, фарміраванні паважлівых адносін да іншых культур.

Музыка нашых суседзяў (4 гадзіны)

Характэрныя асаблівасці музыкі рускага народа. Наяўнасць падобных рыс у музыцы славянскіх народаў. Наяўнасць падобных рыс, традыцый існавання музычнага мастацтва ў краінах-суседках. Вызначэнне падабенства і адрознення ў народнай і прафесійнай музыцы розных народаў. Выразнае выкананне музыкі стран-суседак.

Музыка ў народных абрадах і святах (Масленіца, Гуканне вясны, Саракі)
(1 гадзіна)

Святы вясновага каляндарна-абрадавага цыкла ў жыцці нашых продкаў. Масленіца, Гуканне вясны, Саракі ў жыцці сучасных беларусаў. Традыцыі ўдзелу ў святах. Творы беларускіх кампазітараў, што адлюстроўваюць традыцыі свят вясновага каляндарнаабрадавага цыкла.

Музычнае падарожжа па Еўропе (2 гадзіны)

Музычная культура Еўропы (музычная культура дзвюх краін на выбар або агляд). Традыцыі еўрапейскай музычнай культуры. Творчасць І. С. Баха; кампазітары венскай класічнай школы: Й. Гайдн, В. А. Моцарт, Л. ван Бетховен; музычная культура Італіі: скрыпічныя майстры Амаці і Гварнеры, творчасць Н. Паганіні, Дж. Вердзі; музычная культура Нарвегіі: творчасць Э. Грыга. Уклад еўрапейскай музычнай культуры ў сусветную музычную культуру. Асэнсаванне вопыту выканання твораў кампазітараў-класікаў.

Мудрагелістыя інтанацыі ўсходняй музыкі (2 гадзіны)

Музычная культура Японіі і Кітая. Асаблівасці музычнай мовы. Пентатоніка. Народныя інструменты. Выразнае выкананне вакальных і інструментальных твораў. Творы беларускіх аўтараў, якія перадаюць уражанні ад наведвання краін Усходу.

Узоры афрыканскіх рытмаў (2 гадзіны)

Характэрныя асаблівасці музыкі народаў Афрыкі. Вядучая роля рытму. Народныя інструменты. Асаблівасці выканальніцкай манеры. Выразнае выкананне характэрных рытмаў музыкі народаў Афрыкі. Творы прафесійных кампазітараў, у якіх выкарыстаны рытмы, уласцівыя музыцы народаў Афрыкі.

Музыка народаў, якія насяляюць Рэспубліку Беларусь (1 гадзіна)

Музычная культура народаў, якія насяляюць Рэспубліку Беларусь, як частка беларускай музычнай культуры (рамачны змест). Характэрныя асаблівасці музыкі нацыянальнай супольнасці (на выбар). Культурныя традыцыі нацыянальнай супольнасці. Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур.

Абагульняючы вучэбны занятак па тэме «Музычныя падарожжы»
(1 гадзіна)

Прыкладны музычны матэрыял

«День Победы». Музыка Д. Тухманава, словы У. Харытонава.

«Эх, дороги». Музыка А. Новікава, словы Л. Ашаніна.

«Песня горна». Музыка А. Хромушына, словы М. Садоўскага.

«Лесной олень». Музыка Я. Крылатава, словы Ю. Энціна.

«Белавежская пуца». Музыка А. Пахмутавай, словы М. Дабранравава.

«Песня о земной красоте». Музыка Я. Дубравіна, словы У. Суслава.

«Самая счастливая». Музыка Ю. Чычкова, словы К. Ібраева і Л. Кандрашэнка.

Беларускія народныя песні: «На вуліцы Масленіца», «А на гарэ сонца», «Агу, вясна, агу, красна», «Ой, вясна, вясна, вясеначка», «Ой, вясна, ой, вясна», «Жавароначкі, прыляціце», «Ой, праляталі ды два галубочки», «Ой, рана на Ёвана».

Рускія народныя песні: «Вниз по матушке, по Волге», «В сыром бору тропина».

Традыцыйная афрыканская песня «Сияхамба».

Афрыканская дзіцячая народная песня «Ветер лагуны». Рускі тэкст В. Сібірскага.

Святочныя цырыманіяльныя танцы ў кенійскай вёсцы.

Традыцыйны польскі танец «Мазурка».

Вясновыя навальніцы. Традыцыйная кітайская музыка.

Японская народная песня «Сакура».

«Купалінка». Музыка У. Тэраўскага, словы М. Чарота.

«Родны край». Музыка А. Безенсон, словы І. Ціўновіч.

«Песня пра Нёман». Музыка Н. Сакалоўскага, словы А. Астрэйкі.

- «Моя Россия». Музыка Г. Струвэ, словы Н. Салаўёвай.
 «Бьют тамтамы». Музыка Г. Струвэ, словы А. Барто.
 «Птицы над взморьем». Музыка Харада Рэтара, словы Кагэсіма Тарыякі.
 «Заход соннца». Музыка Э. Грыга, словы А. Мунка, пераклад С. Свірыдзенка.
 «Мы ідзем гукаць вясну». Музыка В. Сярых, словы І. Цітаўца.
 «Мамін голас». Музыка В. Сярых, словы М. Людкевіч.
 «Музыка» – наш сусвет». Музыка А. Атрашкевіч, словы Б. Макарэвіча.
 Дж. Расіні. Неапалітанская тарантэла.
 Н. Сакалоўскі. «Мазурка».
 С. Бельцуюкоў. «Гарадскі пейзаж», «Вечар» (з сюіты «Кітайскія акварэлі» для ўдарных інструментаў).
 М. Глінка. Хор «Славься» (з оперы «Іван Сусанін»)).
 Дж. Гершвін. «Калыханка Клары» (з оперы «Поргі і Бес»), «Рапсодыя ў блюзавых тонах».
 Н. Паганіні. «Кампанэла».
 Н. Паганіні – Ф. Ліст. «Кампанэла».
 В. А. Моцарт. Сімфонія № 40 (экспазіцыя, I частка), «Ронда ў турэцкім стылі», опера «Чароўная флейта» (фрагменты па выбары педагогічнага работніка).
 А. Вівальдзі. «Поры года» (на выбар педагогічнага работніка).
 М. К.Чурлёніс. Сімфанічная паэма «У лесе» (фрагмент).
 С. Рахманінаў. Канцэрт для фартэпіяна з аркестрам № 3 (частка I, галоўная партыя).
 Ф. Шапэн. Накцюрны E-dur, cis-moll. Мазурка № 47 (a-moll).
 І. Штраўс. «Марш Радзецкага», «Полька-піццката».
 А. Туранкоў. «Ой, рана на Ёвана» (з оперы «Кветка шчасця»).

Віды і спосабы дзейнасці: выяўленне жыццёвага зместу музыкі розных народаў; развучванне і выразнае выкананне песень, інструментальных, танцавальных кампазіцый, якія адносяцца да музычных культур іншых народаў (на выбар педагогічнага работніка); выяўленне падабенства і адрозненняў у музыцы розных народаў; слуханне і аналіз твораў беларускіх кампазітараў, у якіх выкарыстаны характэрныя асаблівасці музыкі іншых народаў; выяўленне характэрных асаблівасцей музычнай культуры народаў, якія насяляюць Рэспубліку Беларусь; азнаямленне з песнямі вясновага і летняга каляндарных цыклаў; падрыхтоўка даследчага або мастацка-творчага праекта па тэме паўгоддзя.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ НАВУЧЭНЦАЎ

Ведаць (мець уяўленні):
 пра камунікатыўную прыроду музычнага мастацтва;
 разнастайнасць музычных культур, іх узаемадзеянне, дыялог культур;
 характэрныя асаблівасці музыкі рускага і іншых народаў;
 характэрныя асаблівасці музыкі народаў Еўропы, Азіі, Афрыкі, Амерыкі;
 характэрныя асаблівасці музыкі народаў, якія пражываюць у Рэспубліцы Беларусь.

Умець (група прыватных уменняў):
 эмацыянальна адклікацца на гучанне музыкі, даваць характарыстыку музычнаму вобразу;
 выяўляць падабенства зместу і адрознення ў выразных сродках музыкі розных народаў;
 разумець змест і выразна выконваць музыку розных народаў;
 ажыццяўляць музычную дзейнасць у пазіцыях слухача, выканаўцы, кампазітара.

Умець (група ключавых уменняў):
 паважліва ставіцца да праяўленняў іншых культур;
 выкарыстоўваць сродкі музычнай выразнасці для творчага самавыяўлення;
 удзельнічаць у арганізацыі і выкананні калектыўных творчых работ;
 даваць змястоўную ацэнку вынікам вучэбнай дзейнасці.

Выкарыстоўваць набыты вопыт:
 пры рэалізацыі даследчых, мастацка-творчых (у тым ліку мультымедыйных) праектаў;
 у ходзе ўдзелу ў народных святах (Масленіца, Гуканне вясны, Саракі, Купалле);
 у сямейным, аматарскім музіцыраванні.